

עז הבית:

תג ניכ.ע:

עז "מכונה נקבת העז לעיתים בשם "עיזה", ואילו הזכר של העז מכונה "תיש בעברית כ-150 ימים. בהמלטתה המלטת גדיים יכולה להתרחש במשך כל השנה, ומשך ההיריון הראשונה ממליטה העז גדי אחד, והחל מהמלטה השנייה היא ממליטה ולעיתים אף שלישיות. בערוב ימיה שבה העז להמליט גדיים בודדים לרוב תאומים.

היסטוריה:

העתיקים שגדלו במשקו של האדם. העז עז הבית היא אחת מבעלי החיים המתורבתים אלפי שנים היה שימוש בחלב עזים. בויתה במזרח התיכון כ-10,000 שנים לפני זמננו השימוש בעור. ובמאה האחרונה אף היו העזים לחיית מחמד, בבשרו, בשערו ובעורו העז היה לצורך אחסון נוזלים, כמו מים לקראת מסעות. כמו כן היה שימוש בעור לצורך כתיבה.

נהגו להוביל אותם לשטחי המרעה, בעיקר נערים; גידולם בימי קדם היה בעדרים באזורים לא מיושבים כמו בהרים.

שעיר לעזאזל – ייחודי ביהדות ל"שעיר", שהוא תיש צעיר, היה בעבר תפקיד טקסי במסכת יומא, כפי שמתואר במשנה.

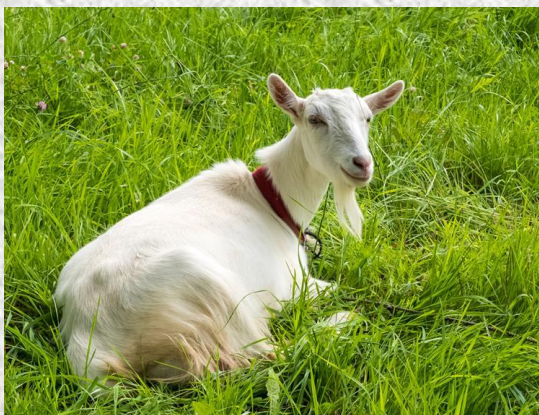
ייצור חלב:

דירי עזים כוללים בדרך כלל עשרות עזים, בהתאם לכושר עבודתו של המגדל. גם עבודת קיימת גם בדירים של חליבה מכנית. החליבה אינה מאפשרת החזקת עדרים גדולים יותר עז הבית.

משתנה לפי הזן, הגיל, האיכות והמזון הניתן לעזים. התנובה תנובת חלב העזים תנובת טובה ליום היא 5. השנתית, שאורכה 305 יום, נעה בין 660 עד 1,500 ליטר ליטרים. לחלב עזים יש תכונות ייחודיות העושות אותו נוח לעיכול עבור בני אדם מיוחדות. לחלב עזים שימוש חשוב בייצור גבינות. חלב פרה הסובלים מקשיים בעיכול כן, גדולים שלידם מכוני חליבה ומחלבה משקים שהתמחו בכך מגדלים עדרים בדירים קיימות מחלבות אזוריות הקולטות חלב עזים מבעליהם, בכמויות קטנות.

נאמד הביקוש לחלב עזים בישראל ב-7.8 מיליון 2007 בשנת
נחנך מכון חליבה הגדול בישראל לחלב עזים במחלבת סוסיא 2008 בשנת [1] ליטר.

מערכות מיחשוב הקיימות כיום בדירים מסייעות להגדרת המועד המתאים ביותר
זאת, כדי לקבל את התפוקה הטובה ביותר של. לארוחה, לחליבה וגם לכניסה להריון
החלב. דיר מודרני נבנה כך שיתאים לכניסה מסודרת ויציאה מהירה של העזים. בעת
כניסת העזים קוראת מערכת המחשבים תגים חכמים המאפשרים שליטה וניהול על עדר
העזים.

© Can Stock Photo - csp40140393

כבש אוריאל:

כדור אונגארי

תיאור:

את כבש האוריאל הזכר ניתן להבדיל מכבשי בר אחרים במספר אופנים כשביניהם קרניו הגדולות והמסולסלות; הקרן עבה מאוד מהבסיס עד אמצע הקרן, ומהאמצע היא הופכת לדקה יותר בצורה שאינה בולטת כל כך כאצל כבשי בר אחרים. הקרן צומחת באזור המצח לכיוון הצדדים ואחורה מעט, יורדת בעיקול חד לכיוון מטה באזור האוזניים וחוזרת ומתעקלת למעלה באזור הלחיים. אצל זכרים מבוגרים עשוי להתחיל סיבוב שני או שלישי, כשהקרן מסתובבת סביב עצמה כבורג. אצל חלק מתת-המינים הקרן צומחת לכיוון מעלה ומתעקלת אחורנית, ואינה חוזרת כלל קדימה ללחיים. קרניו של כבש האוריאל בולטות יותר מכבשים אחרים, כיון שלכל אורכן יש פגימות וחריצים גדולים, וקטנים. גם לנקבות יש קרניים אולם הן קטנות כמעט פי-6, דקות מאוד בצורת חרב צבע הקרניים. וצומחות לכיוון מעלה ומתעקלות למטה באופן המזכיר את קרני הצפיר. נע בין חום בז' לחום אפרפר.

של מין זה היא קצרה בכל העונות, כאשר בחורף היא עבה יותר ובקיץ היא הפרווה הופכת להיות דלילה לאחר נשירת השכבה החיצונית הנראית כצמר. צבע הפרווה חום אדמדם בהיר או כהה אחיד בכל הגוף, בעוד שהחלק העליון של -הוא נחושת הרגליים כהה מעט, והחלק התחתון לבן או אפרפר בהיר; בחורף צבע הפרווה הופך לבהיר ודהוי יותר. הגחון באופן כללי בצבע אפרפר בהיר, כשלעיתים יש בו פסים כהים מעט. שפתיו ולועו לבנים, כשפעמים רבות הכתם הלבן בשפתיים נמשך לאורך החוטם עד העיניים. התכונה הבולטת והייחודית ביותר של כבש האוריאל היא השיער החזיתי ונמשך מלועו ועד חזהו, ומורכב משערות ארוכות שנותנות שמוקף בשיער שחור הלבן לו מראה אצילי של כבש עם זקן ארוך מאוד אם כי אין זה זקן ממשי (לכבשים, בניגוד לעיזים, אין זקן). השיער החזיתי הוא הארוך ביותר מכל תת-המינים של המופלון, וכן שיער ארוך זה מצוי בעיקר אצל תת-המינים. מכל מיני וסוגי תת-משפחת היעלים הקאשמירי והכספי, בעוד שאצל תת-מינים אחרים השיער החזיתי משתנה בין קצרצר ובעל צבע שחור אצל תת-המין האפגני, ארוך בינוני עם שיער לבן למעלה ושיער שחור למטה אצל תת-המין הבוכארי, או אפור קצרצר אצל תת-המין הפונג'אבי.

הבדל בין זכרים (לנקבות) של כבש האוריאל בולטת בעיקר (הדו-צורתיות זוויגית בארבעה דברים: 1) קרניים: גדולות כאמור אצל הזכרים מהנקבות; 2) מידות גוף: הזכרים גדולים וכבדים באופן משמעותי מהנקבות; 3) צבע הפרווה: פרוות הזכרים כהה יותר מהנקבות, אם כי ההבדל ביניהם אינו בולט כאצל כבשים אחרים; 4) שיער חזיתי; הנקבות נעדרות שיער חזיתי לחלוטין.

את כבש האוריאל ניתן להבדיל בקלות מכבש המופלון האירופאי, כיון שצבעי פרוותו של הלה רבגוניים יותר, וכוללים שיער חזיתי שחור, אוכף שחור בגב, מותניים וגחון לבנים כשלג, וכתמים אדמדמים כהים בצידי הראש והחלק האחורי של הגוף. הכבש הארמני לעומת זאת דומה למדי לכבש האוריאל כך שהזיהוי ביניהם מסובך יותר, אולם באופן כללי פרוותו קצרה אף יותר מכבש אוריאלי, השיער החזיתי שלו קצר יותר ולפעמים אף נעדר לחלוטין, גבו כהה יותר, יש לו לעיתים כתם אפרפר דהוי בצידי הגוף, רגליו אפרפרות ולאורכם פס כהה. מעבר לכך מבנה ומידות גופו של כבש האוריאל זהות לאלו של כבש המופלון והכבש הארמני. לכבש האוריאלי יש גוף ארוך וראש וצוואר קצרים. רגליו דקות וארוכות, פרסותיו קצרות וחזקות, וזנבו קצר וכהה מעט. אוזניו דקות ובאורך בינוני, עיניו בינוניות וצהבהבות ומתחתם נמשך פס כהה עד בלוטות ריח קטנות וכהות. אפו שחור ומחורץ, ומסביבו כתם לבן.

מידות גופו של כבש האוריאל הן:

גובה הכתפיים: 80-110 ס"מ.

אורך הראש והגוף: 100-140 ס"מ

אורך הזנב: בסביבות 10 ס"מ.

אורך קרן הזכר: עד 100 ס"מ.

משקל הגוף: 30-90 ק"ג.

בהנחה שכבש האוריאל הוא מין נפרד, הוא מחולק לתת-המינים הבאים:

- בסיווג תחת המופלון קרוי "מופלון" (*O. v. vignei*) אוריאלי קאשמירי לפקיסטן המחולק בין הודו מצוי בחבל קשמיר (1841-קאשמירי"), תואר ב.
- מצוי (1842-מופלון אפגני"), תואר ב" (*O. v. cycloceros*) אוריאלי אפגני ובמידה פחותה גם באיראן, וטורקמניסטן פקיסטן, בעיקר באפגניסטן.
- (1850-מופלון כספי"), תואר ב" (*O. v. arkal*) אוריאלי כספי.
- מצוי (1914-מופלון בוכארי"), תואר ב" (*O. v. bochariensis*) אוריאלי בוכארי ובמידה פחותה בטורקמניסטן, וטג'יקיסטן בעיקר באוזבקיסטן.
- (1913-מופלון פונג'אבי"), תואר ב" (*O. v. punjabensis*) אוריאלי פונג'אבי ובלוצ'יסטן פונג'אב: אנדמי למחוזות פקיסטן.

איומים ושימור:

בשל ירידה של (VU), במצב השימור פגיע IUCN כבש האוריאלי מסווג על ידי אוכלוסייתו בסביבות 30% בתקופה של 24 השנים האחרונות הנובעת בעיקר

לבשר ופוחלצים ואובדן בית גידול, וכן תחרות עם בעלי חיים, חורפים קשים, מצייד ומחלות המועברות על ידי, טריפה, לקיחת טלאים כחייית מחמד, הכלאה עם כבשי בית חיות מחמד. תת-מינים כגון "אוריאל קאשמירי", "אוריאל אפגני" ו"אוריאל כספי" סובלים גם ממצב פוליטי רעוע בתפוצתם כגון: מלחמות אזרחים בטג'יקיסטן, עימות בין הודו לפקיסטן על חבל קשמיר ומלחמת אפגניסטן.

חלק גדול מתת-המינים מצויים באזורים מוגנים גדולים או קטנים, ובמקומות רבים בית גידולם הבלתי-נגיש מגן עליהם מצייד בלתי חוקי. כמו כן תת-מינים רבים מצויים בגני האוכלוסייה העולמית נאמדת בלא יותר מ-40,000 פרטים בטבע חיות.

